

MEDIJI O ZDRAVSTVU

četvrtak, 07. septembar 2023.godine

RTS- Podvarijanta omikron soja kovida "eris" izolovana u Srbiji

RTS- Neurolog Nikolić: Mali Lav je dobro, vidan napredak

N1- „Nikad nisam mislio da ću moći da pobedim tumor“: Terapija teškim jonima uliva nadu onkološkim pacijentima

RTV- RFZO: Snabdevanje "Utrogestanom" redovno i ima ga u apotekama

RTV- Otvoren Tvining projekat Ministarstva zdravlja za nadzor nad zaraznim bolestima

RTV- Genetički neonatalni skrining za spinalnu mišićnu atrofiju na Biološkom fakultetu

Podvarijanta omikron soja koviida "eris" izolovana u Srbiji

Nova podrijanta omikron soja koviida-19 identifikovana je u rutinskom nadzoru na teritoriji Južnobačkog okruga.

Centar za virusologiju Instituta za javno zdravlje Vojvodine utvrdio je prisustvo podvarijante omikron soja koronavirusa EG.5 (eris).

To je, kako navodi Institut, utvrđeno analizom genoma virusa SARS-KoV-2 metodom sekvencioniranja nove generacije, iz uzorka biološkog materijala obezbeđenog 30. 8. 2023. godine, u okviru rutinskog nadzora nad kovidom-19 na teritoriji Južnobačkog okruga.

Svetska zdravstvena organizacija je, ranije ove godine, navela da podvarijanta "eris" ne donosi značajniju opasnost po javno zdravlje.

Kako je istakla SZO, nema dokaza da izaziva teže oblike bolesti od drugih sojeva koji trenutno cirkulišu.

"Eris" je prvi put registrovan u februaru ove godine.

Neurolog Nikolić: Mali Lav je dobro, vidan napredak

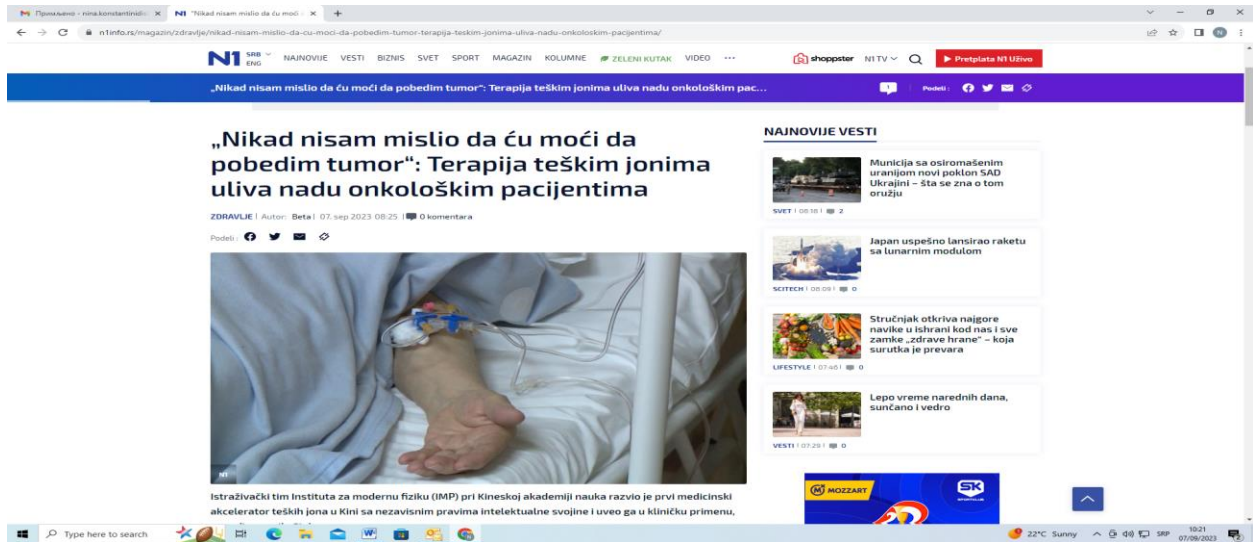
Dimitrije Nikolić, neurolog Dečje klinike u Tiršovoj rekao je za RTS da je dečak Lav Teodoroviću iz Novog Sada koji je primio lek zolgensma o trošku države dobro i da njegovi roditelji primećuju napredak.

Dvogodišnjem Lavu Teodoroviću iz Novog Sada utvrđena je dijagnoza spinalne mišićne atrofije drugog tipa. On je krajem avgusta primilo najskuplji lek zolgensma o trošku države.

Prošle su dve nedelje kako je Lav prilio lek.

"Dakle, došlo je do potpunog normalizacije njegovih nalaza. U funkcionalnom smislu, roditelji uočavaju jedno poboljšanje kada je u pitanju uspravljanje, i generalno mi sada očekujemo jedan strelovit napredak u osvajanju tih motornih milja", rekao je neurolog Nikolić.

Napominje da se lekari nadaju da će on postepeno kako bude rastao i sazrevao moći da obavlja sve one motorne funkcije koje obavljaju i deca njegovog uzrasta.

„Nikad nisam mislio da ću moći da pobeđim tumor“: Terapija teškim jonima uliva nadu onkološkim pacijentima

Istraživački tim Instituta za modernu fiziku (IMP) pri Kineskoj akademiji nauka razvio je prvi medicinski akcelerator teških jona u Kini sa nezavisnim pravima intelektualne svojine i uveo ga u kliničku primenu, navodi agencija Sinhua.

„Nikad nisam mislio da ću moći da pobeđim tumor“, rekao je onkološki pacijent u gradu Landžu u severozapadnoj kineskoj provinciji Gansu, dodajući da je posebno zahvalan na terapiji teškim jonima, nakon što je na kontroli posle nekoliko rundi lečenja otkriveno da su ćelije raka u njegovom organizmu nestale.

Uspešan rad medicinske opreme otvorio je vrata nezavisnim inovacijama od inicijalnog osnovnog istraživanja do konačne industrijalizacije i promocije, navodi kineski stručni list Čajna sajens dejli.

Istraživači su 1993. godine predložili sprovođenje osnovnih istraživanja o lečenju raka teškim jonima, na akademskoj konferenciji u gradu Tijanšui u provinciji Gansu.

Terapije zračenjem koje koriste akceleratore teških jona mogu da bombarduju metu elektronima visoke energije da bi ubili ćelije raka.

U poređenju sa tradicionalnom terapijom kao što je zračenje, terapija teškim jonima se smatra optimalnijom, budući da podrazumeva manje zračenja zdravih ćelija. Period lečenja je kraći i terapija može efikasnije da kontroliše ćelije raka.

Kina je 2006. postala četvrta zemlja, posle SAD, Japana i Nemačke, koja je uspešno sprovela kliničko lečenje teškim jonima, kada su četiri onkološka pacijenta učestvovala u preliminarnim kliničkim ispitivanjima za terapiju teškim jonima.

Između 2006. i 2009. godine, istraživački tim je sarađivao sa lokalnim bolnicama kako bi sproveo preliminarna klinička ispitivanja među 103 pacijenta sa površinskim tumorima i bio svedok zadovoljavajućih efekata lečenja.

Krajnji cilj terapije raka teškim jonima je ubrizgavanje teških jona u telo radi lečenja dubokih tumora. Istraživači su započeli preliminarno kliničko ispitivanje dubokih tumora 2009. godine.

Prema rečima bivšeg šefa Instituta za modernu fiziku Sijao Guoćinga, od 2009. do 2013. u preliminarnom kliničkom ispitivanju učestvovalo je 110 pacijenata sa dubokim tumorima. Istraživači su u međuvremenu planirali da razviju pravi medicinski akcelerator teških jona.

U 2015. godini, prvi kineski medicinski akcelerator teških jona sa nezavisnim pravima intelektualne svojine izašao je sa proizvodne linije u gradu Vuvej u provinciji Gansu. Cena uređaja je oko jedne trećine cene sličnih uvoznih aparata, a troškovi održavanja nisu veliki.

Akcelerator je počeo sa radom 26. marta 2020, a do kraja juna 2023. više od 750 pacijenata završilo je tretmane u centru za lečenje teškim jonima u Vuveju, sa izuzetnim efektima lečenja.

Slični medicinski akceleratori teških jona razvijaju se u provincijama Fuđijan, Džeđijang, Hubej, Đijangsu i Đilin.

Istraživači su objavili da trenutno rade na razvoju medicinskog akceleratora teških jona druge generacije, koji bi trebalo da troši manje energije.

Terapija teškim jonima je veoma efikasna u lečenju širokog spektra čvrstih tumora i može se primeniti kada operacija nije moguća, kada konvencionalno zračenje ne daje rezultate ili kada postoji sklonost recidivu posle konvencionalne terapije zračenjem.

To uključuje tumore koji se nalaze u centralnom nervnom sistemu, glavi, vratu, bazi lobanje, grudima i abdomenu.

RFZO: Snabdevanje "Utrogestanom" redovno i ima ga u apotekama

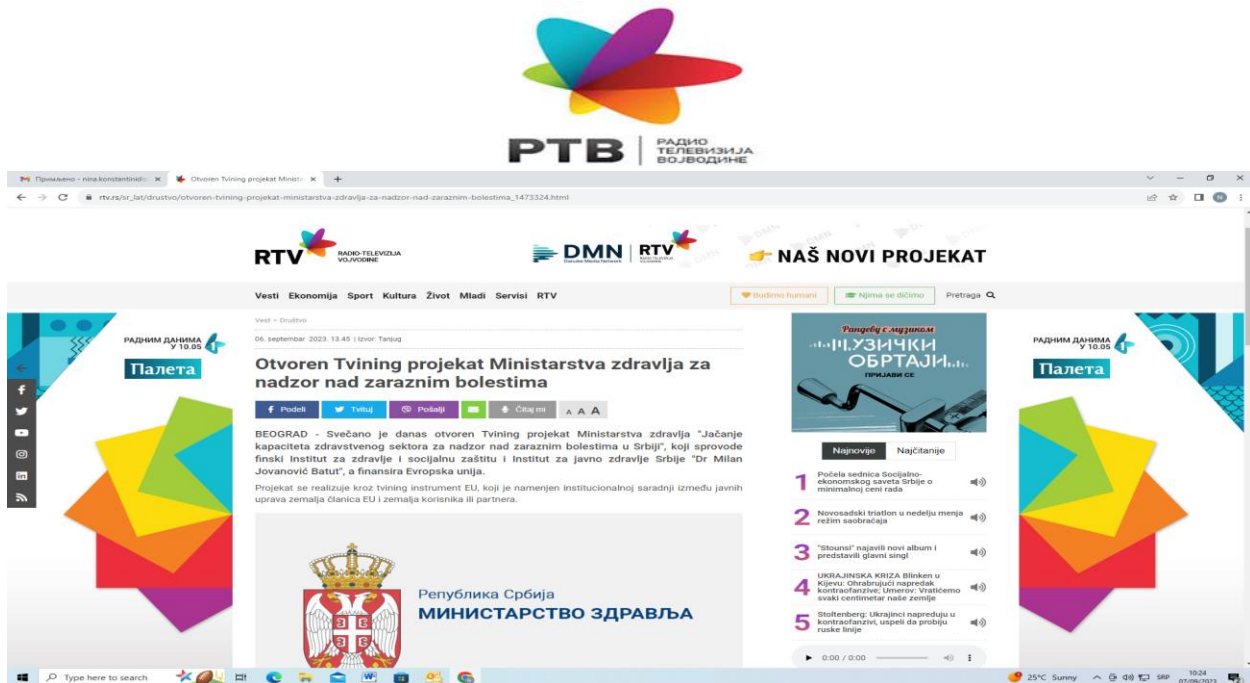
BEOGRAD - Snabdevanje lekom "Utrogestan", koji se koristi u lečenju poremećaja uzrokovanih nedostatkom hormona progesterona, redovno je i, prema podacima o zalihama lekova u apotekama od ove sedmice, ovaj lek dostupan je u apotekama, saopštio je danas Republički fond za zdravstveno osiguranje (RFZO).

Najčešće korišćenog "Utrogestana" od 200 miligrama, čija je ukupna mesečna potrošnja oko 40.000 kutija, u apotekama ima u količinama dovoljnim za više od 15 dana, dok i pojedine veleprodaje raspolažu određenim količinama. Do kraja meseca biće uvezeno još 120.000 kutija, što odgovara tromesečnoj potrošnji, od čega će već 15. septembra biti uvezeno 85.000 kutija.

"Napominjemo da je samo u avgustu apotekama isporučeno više od 70.000 kutija leka što je gotovo dvomesečna potrošnja leka", ističe RFZO.

Kada je reč o "Utrogestanu" od 100 miligrama, čija je prosečna mesečna potrošnja oko 5.000 kutija, u apotekama je raspoloživ u količinama većim od prosečne mesečne potrošnje, a uvoz se obavlja redovno i bez prekida.

Osim navedenih količina "Utrogestana", prema najavama nosioca dozvole za ovaj lek, do kraja godine biće isporučeno još oko 240.000 kutija u jačini od 200 mg i oko 28.000 kutija u jačini od 100 mg, dodaje se u saopštenju.

Otvoren Tvinging projekat Ministarstva zdravlja za nadzor nad zaraznim bolestima

BEOGRAD - Svečano je danas otvoren Tvinging projekat Ministarstva zdravlja "Jačanje kapaciteta zdravstvenog sektora za nadzor nad zaraznim bolestima u Srbiji", koji sprovode finiski Institut za zdravlje i socijalnu zaštitu i Institut za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut", a finansira Evropska unija.

Projekat se realizuje kroz tvinging instrument EU, koji je namenjen institucionalnoj saradnji između javnih uprava zemalja članica EU i zemalja korisnika ili partnera.

Tvinging ima za cilj da podrži preuzimanje, usvajanje i sprovođenje zakonodavstva EU, razmenu dobrih praksi nastalih u EU iz postojećih i budućih zemalja članica EU, na principu učenja kroz rad.

Na svečanom otvaranju Tvinging projekta, državni sekretar Ministarstva zdravlja Vesna Turkulov istakla je da, imajući u vidu činjenicu da je Srbija država kandidat za punopravno članstvo u EU, podrška u usaglašavanju domaćeg zakonodavstva kao i poboljšanju uslova za njegovo sprovođenje dolazi iz pretpristupnih IPA fondova koji predstavljaju bespovratnu pomoć, a uz koju će sufinansiranjem, sistem kontrole zaraznih bolesti biti značajno unapređen.

Turkulov je ukazala na značaj ovakvih projekata i podsetila na Tvinging lajt projekat "Poboljšanje kvaliteta sistema mikrobiološke dijagnostike u funkciji nadzora zaraznih bolesti u Republici Srbiji" koji je završen u martu 2018. godine, a tada je partner Institutu za javno zdravlje Srbije bio Nacionalni institut za zdravlje Italije.

"Novi Tvinging projekat ćemo implementirati u naredne dve godine u partnerstvu sa Finskim institutom za javno zdravlje i blagostanje. Prati ga ugovor o nabavci opreme za nadzor nad zaraznim bolestima i vanrednim situacijama u Srbiji kroz koji će se iz sredstava EU nabaviti mikrobiološka oprema, savremeni

računari, kao i softver koji će doprineti usaglašavanju sistema sa standardima EU, ali takođe olakšati svakodnevni rad mikrobiologa", rekla je Turkulov.

Istakla je da je Ministarstvo zdravlja posvećeno unapređenju sistema javnog zdravlja kroz razmenu znanja i iskustava sa kolegama iz Finske ali i ostalih zemalja EU.

"Razmena informacija, efikasnost u radu, ali i solidarnost i brisanje granica kada su u pitanju prevencija i lečenje zaraznih bolesti, glavni postulati savremenog pristupa spremnosti na brzi odgovor za sve javno zdravstvene pretnje", zaključila je Turkulov.

Šef Odeljenja za saradnju Delegacije Evropske unije u Srbiji Nikola Bertolini, istakao je da EU ulaže 16 miliona evra, milion evra u Tvining projekat i tri miliona evra za nabavku laboratorijske opreme.

On se nada da će se stvoriti bolji uslovi u laboratorijama u Srbiji.

"Ovaj projekat se tiče praksi, metodologija, veština, kao i prenosa znanja i siguran sam da ćete svi dobiti ono što vam je potrebno i da ćete biti aktivni učesnici ovog projekta", rekao je Bertolini.

Dodao je da EU na ovaj projekat gleda kao na jedan od najznačajnijih budućih da se bavi ljudima. Kazao je da delegacija EU neće biti u Srbiji zauvek, da će zadatak Srbije, kada postane deo Evropske unije, biti ispunjavanje svih neophodnih standarda.

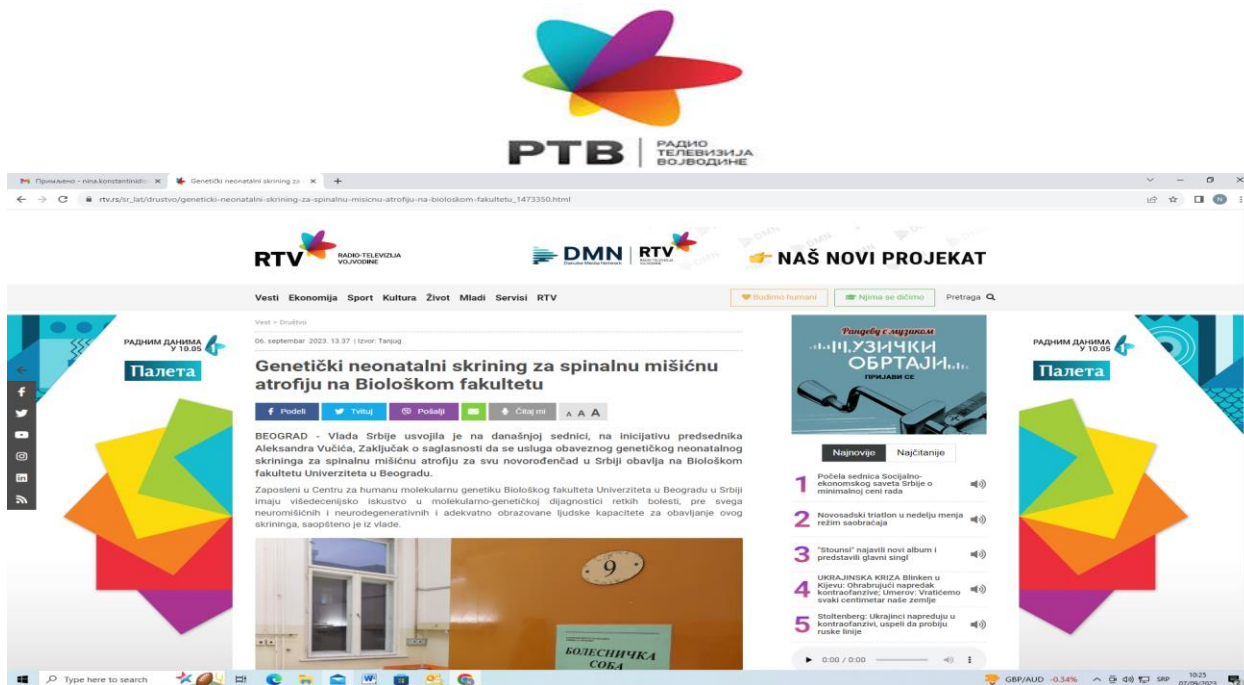
"Kovid je bio i još traje. Mi smo tu da ojačamo sebe i naše kapacitete, našu međusobnu saradnju, da nadzor nad zaraznim bolestima bude još senzitivniji, da bude bolji, onakav kakav je u Evropi jer mi smo deo Evrope", rekla je v. d. direktora Instituta za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut" Verica Jovanović.

Navela je da očekuje da će domaći kapaciteti i domaći stručnjaci raditi adekvatno kako bi se jedan milion evra namenjen Tvining projektu između Instituta Finske i Instituta za javno zdravlje Srbije i dodatna tri miliona evra ulaganja u hardver, opravdali na dobar način, ali i dobio još bolji i efikasniji sistem nadzora nad zaraznim bolestima i reagovanjem u vanrednim situacijama.

"Nadam se da će naša ekspertiza i saveti biti od koristi našim partnerima i kolegama u Srbiji i verujemo da će Srbija stvoriti sistem kontrole i nadzora nad zaraznim bolestima koji će biti primer drugima", zaključio je načelnik Odeljenja za pripravnost Instituta za zdravlje i socijalnu zaštitu Finske, Hanu Kiviranta.

Realizacijom projekta "Jačanje kapaciteta zdravstvenog sektora za nadzor nad zaraznim bolestima" značajno će se unaprediti kapaciteti Srbije za otkrivanje, praćenje učestalosti pojavljivanja i odgovor na zarazne bolesti, a projekat će trajati do aprila 2025. godine.

Genetički neonatalni skrining za spinalnu mišićnu atrofiju na Biološkom fakultetu

BEOGRAD - Vlada Srbije usvojila je na današnjoj sednici, na inicijativu predsednika Aleksandra Vučića, Zaključak o saglasnosti da se usluga obaveznog genetičkog neonatalnog skrininga za spinalnu mišićnu atrofiju za svu novorođenčad u Srbiji obavlja na Biološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu.

Zaposleni u Centru za humanu molekularnu genetiku Biološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu u Srbiji imaju višedecenijsko iskustvo u molekularno-genetičkoj dijagnostici retkih bolesti, pre svega neuromišićnih i neurodegenerativnih i adekvatno obrazovane ljudske kapacitete za obavljanje ovog skrininga, saopšteno je iz vlade.

Kako je navedeno, spinalna mišićna atrofija je vodeći uzrok smrtnosti kod novorođenčadi, da bi se postigao maksimalan učinak terapije koja se obezbeđuje iz sredstava budžeta i kako bi se opravdali napori i ulaganja našeg zdravstvenog sistema u lečenje ove bolesti, neophodno je njeno otkrivanje na samom rođenju.

Takođe, u potpunosti je uspostavljena procedura genetičkog neonatalnog skrininga ne samo u laboratoriji, već i u komunikaciji relevantnih institucija (Biološki fakultet, porodilišta, slanje uzoraka, zbrinjavanje beba sa postavljenom dijagnozom spinalne mišićne atrofije).